

ПСИХОЛОГІЧНА ДИСТАНЦІЯ ВІД ДЕРЖАВИ: СОЦІАЛЬНА ПЕРЦЕПЦІЯ ПРАВА МОЛОДДЮ З ДЕЛІНКВЕНТНОЮ ПОВЕДІНКОЮ

Крейнгольд Максим

Західноукраїнський національний університет

MaksimKreyngold@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-3862-1010>

Хазратова Нігора

Західноукраїнський національний університет

khazrattd@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1471-3234>

Мета. Здійснити теоретичний аналіз соціально-психологічних підходів до сприйняття держави та права, а також психологічних особливостей молоді з делінквентною поведінкою, й на цій основі обґрунтувати концептуальну модель соціальної перцепції держави і права цієї категорією молоді.

Методи. Методологічну основу дослідження становлять положення соціальної та політичної психології щодо соціальної перцепції інституцій, а також соціально-психологічні підходи до аналізу делінквентної поведінки молоді. Використано методи теоретичного аналізу, порівняння, узагальнення та систематизації наукових джерел.

Результати. Узагальнено результати сучасних українських і зарубіжних досліджень, присвячених образу держави, легітимності правових інституцій, юридичній соціалізації та психологічним особливостям делінквентної поведінки молоді. Показано, що в західній психології сприйняття держави переважно аналізується через конструкти процедурної справедливості, легітимності та довіри до інституцій, тоді як в українській психологічній традиції воно розглядається у контексті громадянської ідентичності, політичної свідомості та психології відносин особистості й держави. Обґрунтовано, що специфіка соціальної перцепції держави і права молоддю з делінквентною поведінкою зумовлюється особливостями її соціалізації, субкультурними нормами та досвідом взаємодії з державними інституціями. Запропоновано концептуальну модель, у межах якої образ держави формується під впливом ціннісних, організаційних та особистісних дескрипторів соціальної перцепції.

Висновки. Соціальна перцепція держави і права молоддю з делінквентною поведінкою має специфічний характер і пов'язана зі зниженим рівнем ідентифікації з державою, дистанціюванням від неї, критичною оцінкою

інституційного порядку та ослабленням смислової легітимації державності. Запропонована концептуальна модель створює теоретичне підґрунтя для подальших емпіричних досліджень психологічних предикторів сприйняття держави і права молоддю з делінквентною поведінкою.

Ключові слова: соціальна перцепція, образ держави, делінквентна поведінка, молодь, легітимність інституцій, психологічні предиктори.

Maksym Kreyngold, Nihora Khazratova. Psychological Distance from the State: Social Perception of Law by Youth with Delinquent Behavior.

Purpose. The purpose of the article is to provide a theoretical analysis of socio-psychological approaches to the perception of the state and law, as well as the psychological characteristics of youth with delinquent behavior, and on this basis to substantiate a conceptual model of the social perception of the state and law by this category of youth.

Methods. The methodological basis of the study consists of the provisions of social and political psychology concerning the social perception of institutions, as well as socio-psychological approaches to the analysis of delinquent behavior among youth. The methods of theoretical analysis, comparison, generalization, and systematization of scientific sources were used.

Results. The article summarizes the results of contemporary Ukrainian and foreign studies devoted to the image of the state, legitimacy of legal institutions, legal socialization, and psychological characteristics of delinquent youth behavior. It is shown that in Western psychology the perception of the state is mainly analyzed through the constructs of procedural justice, legitimacy, and institutional trust, whereas in the Ukrainian psychological tradition it is considered in the context of civic identity, political consciousness, and the psychology of relations between the individual and the state. It is substantiated that the specificity of social perception of the state and law by youth with delinquent behavior is determined by the peculiarities of their socialization, subcultural norms, and experience of interaction with state institutions. A conceptual model is proposed in which the image of the state is formed under the influence of value, organizational, and personal descriptors of social perception.

Conclusions. The social perception of the state and law by youth with delinquent behavior has a specific character and is associated with a reduced level of identification with the state, psychological distancing from it, a critical assessment of institutional order, and weakened semantic legitimation of statehood. The proposed conceptual model creates a theoretical basis for further empirical studies of psychological predictors of the perception of the state and law by youth with delinquent behavior.

Keywords: social perception, image of the state, delinquent behavior, youth, institutional legitimacy, psychological predictors.

Вступ. У сучасних умовах суспільної нестабільності та трансформації соціальних інститутів особливого значення набуває проблема сприйняття держави і права різними соціальними групами. Соціальна перцепція державних інституцій визначає рівень довіри до влади, готовність дотримуватися правових норм, особливості громадянської ідентичності та нормативної поведінки особистості.

Особливу увагу привертає молодь із делінквентною поведінкою, для якої характерним є специфічний досвід взаємодії з державними інституціями, насамперед правоохоронними органами та системою соціального контролю. У таких умовах держава нерідко сприймається не як механізм підтримки й захисту, а як джерело санкцій, обмежень і примусу. Це може зумовлювати формування негативних уявлень про право, зниження легітимності державних інституцій та психологічне дистанціювання від них.

Попри наявність численних досліджень правосвідомості, політичної довіри та делінквентної поведінки, проблема соціально-психологічних засад сприйняття держави і права молоддю з делінквентною поведінкою залишається недостатньо систематизованою. Більшість досліджень аналізують або особливості девіантної поведінки, або ставлення до державних інституцій, не інтегруючи ці напрями у межах єдиної концептуальної моделі.

Мета статті — здійснити теоретичний аналіз соціально-психологічних підходів до соціальної перцепції держави та права, а також характеристик молоді з делінквентною поведінкою, й на цій основі окреслити концептуальну модель соціальної перцепції держави і права молоддю з делінквентною поведінкою.

Методологічну основу дослідження становлять положення соціальної психології щодо соціальної перцепції інституцій, а також соціально-психологічні підходи до аналізу девіантної поведінки молоді. **Методами** роботи виступили теоретичний аналіз, порівняння, узагальнення та систематизація наукових джерел.

Теоретичні підходи до аналізу соціальної перцепції держави і права

У західній психології проблема соціальної перцепції держави і права найчастіше досліджується через конструкти процедурної справедливості, легітимності та політичної довіри (Buhl et al., 2026; Rui et al., 2024; Turato, Boyce, 2026; Jailekha, D.Remedios, 2026). Одним із найвпливовіших напрямів є концепція процедурної

справедливості Т. Р. Тайлера (Tyler, 2006), згідно з якою готовність громадян дотримуватися закону визначається не стільки страхом санкцій, скільки переконанням у легітимності влади. Легітимність формується через сприйняття справедливості процедур, нейтральності, поваги та можливості бути почутим (Li et al., 2024; Kuen, 2024).

Подальші дослідження показали, що негативний досвід взаємодії з поліцією або судовими органами знижує рівень довіри до державних інституцій і готовність дотримуватися правових норм (Sunshine & Tyler, 2003; Trinkner, 2019). Особливе значення ці процеси мають у підлітковому та юнацькому віці, коли формується юридична соціалізація особистості (Fagan & Tyler, 2005).

Важливим напрямом є також дослідження політичної довіри, яка розглядається як узагальнене очікування добросовісності та компетентності державних інституцій (Levi & Stoker, 2000). Зниження довіри пов'язується з політичним цинізмом, дистанціюванням від держави та підтримкою протестних або девіантних форм поведінки.

У межах теорії виправдання системи (Jost & Banaji, 1994; Jost, 2019) державні інституції розглядаються як об'єкти психологічної легітимації. Люди схильні підтримувати чинний соціальний порядок навіть за умов його недосконалості, оскільки це забезпечує відчуття стабільності та передбачуваності.

Суттєвий внесок у дослідження сприйняття держави зроблено в українській психології.

Н. В. Хазратова розглядає державу як соціальну організацію, представлену у психіці особистості у формі багатовимірного образу (Khazratova, 2015). Авторка виокремлює три координати образу держави: «Я – Анти-Я», «Лад – Безлад» і «Сенс – Абсурд». Координата «Я – Анти-Я» відображає ступінь психологічної ідентифікації особистості з державою; «Лад – Безлад» характеризує сприйняття впорядкованості та справедливості інституційного середовища; «Сенс – Абсурд» — рівень смислової легітимації державності.

У працях І. В. Жадан (Zhadan, 2017) та І. Р. Петровської (Petrovska, 2018) проблема ставлення до держави аналізується через категорії громадянської ідентичності та громадянської компетентності. Держава постає як організація, з якою особистість

ідентифікується або від якої дистанціюється. В. О. Васютинський (Vasiutynskyi, 2010) і О. Ю. Дроздов (Drozdov, 2014) розглядають образ держави в контексті колективної свідомості, політичної культури та масових соціальних уявлень.

Таким чином, сучасні дослідження дозволяють розглядати соціальну перцепцію держави і права як багатовимірний процес, у якому поєднуються когнітивні, емоційні та смислові компоненти ставлення до державних інституцій.

Соціально-психологічні особливості молоді з делінквентною поведінкою

У сучасній психології делінквентність розглядається як форма девіантної поведінки, що формується під впливом комплексу індивідуальних, групових і соціальних чинників. Західні теорії підкреслюють роль соціального навчання, субкультурної соціалізації та структурної напруги у формуванні делінквентної поведінки (Bandura, 1977; Akers, 2017).

Згідно з теорією диференціальної асоціації Сазерленда, делінквентна поведінка формується в групах, де переважають установки, що виправдовують порушення закону. Теорія соціальної напруги пояснює делінквентність як реакцію на неможливість досягнення соціально схвалених цілей легітимними способами.

Українські дослідження акцентують увагу на ціннісно-смислових і соціально-психологічних механізмах девіантної поведінки. У працях А. В. Фурмана (Furman, 2017) девіантність розглядається як наслідок неінтегрованості нормативної системи суспільства у внутрішній смисловий простір особистості. А. Н. Гірняк (Hirniak, 2023) підкреслює роль молодіжних субкультур, групових норм і механізмів соціальної ідентифікації у формуванні делінквентної поведінки.

Для молоді з делінквентною поведінкою характерними є альтернативні нормативні орієнтації, знижений рівень легітимності правових норм та специфічний досвід взаємодії з державними інституціями. Це створює особливий контекст формування соціальної перцепції держави і права.

Концептуальна модель соціальної перцепції держави і права молоддю з делінквентною поведінкою

Узагальнення результатів теоретичного аналізу дає підстави розглядати соціальну перцепцію держави і права молоддю з

делінквентною поведінкою як складний багатовимірний феномен, що формується у процесі взаємодії індивіда з нормативною системою суспільства. На відміну від нормативної молоді, для осіб із делінквентною поведінкою характерним є специфічний соціальний досвід, пов'язаний із санкційними практиками, альтернативними груповими нормами та підвищеною психологічною дистанцією щодо державних інституцій. Саме тому сприйняття держави і права в цій групі не може бути пояснене лише рівнем політичної довіри або правової обізнаності.

У межах запропонованого підходу держава розглядається не лише як політичний інститут, а як особливий різновид соціальної організації, представлений у свідомості особистості у формі інтегрованого образу. Такий образ формується під впливом попереднього досвіду взаємодії з інституціями, групових наративів, ціннісних орієнтацій та індивідуально-психологічних особливостей.

Важливою особливістю молоді з делінквентною поведінкою є те, що державні інституції нерідко сприймаються не як механізми соціальної підтримки, а як структури контролю та примусу. Відповідно, у процесі делінквентної соціалізації можуть формуватися стійкі когнітивно-емоційні схеми недовіри до держави, критичне ставлення до правових норм і зниження рівня психологічної ідентифікації з державою.

Запропонована модель спирається на концепцію образу держави Н.В. Хазратової та інтегрує сучасні підходи до аналізу легітимності, процедурної справедливості та юридичної соціалізації. Її центральним елементом виступає багатовимірна структура образу держави, представлена трьома координатами: «Я – Анти-Я», «Лад – Безлад» і «Сенс – Абсурд» (Хазратова, 2004). Кожна з цих координат відображає окремий аспект соціальної перцепції держави та права.

У молоді з делінквентною поведінкою координата «Я – Анти-Я» (пов'язана зі ступенем психологічної включеності особистості у державний простір) може зміщуватися у бік полюса «Анти-Я», що проявляється у переживанні держави як зовнішньої, ворожої та репресивної сили. Таке сприйняття формується внаслідок негативного досвіду взаємодії з правоохоронними органами, адміністративними структурами та інституціями соціального контролю.

Щодо оцінювання впорядкованості організаційного середовища

держави, то молодь із делінквентною поведінкою нерідко сприймає державну систему як хаотичну, суперечливу або таку, що діє за принципом подвійних стандартів. Відповідно, при сприйманні держави актуалізується полюс «Безлад» конструкту «Лад – Безлад», який характеризує оцінку упорядкованості державного середовища та передбачуваності його функціонування. Значну роль у формуванні такого сприйняття відіграють групові субкультурні інтерпретації, у межах яких державні інституції описуються як несправедливі або корумповані.

Координата «Сенс – Абсурд» відображає рівень смислової легітимації держави і права. У випадку делінквентної молоді правові норми можуть не інтегруватися у внутрішню систему цінностей особистості та сприйматися як формальні або нав'язані зовнішнім авторитетом. У результаті можливе ослаблення смислового виправдання державності та права як регуляторів соціального життя.

Для систематизації запропонованої концепції подамо структуру основних компонентів моделі у вигляді таблиці.

Таблиця 1

Структура концептуальної моделі соціальної перцепції держави і права молоддю з делінквентною поведінкою

Компонент моделі	Психологічний зміст	Специфіка у молоді з делінквентною поведінкою
«Я – Анти-Я»	Ідентифікація особистості з державою	Дистанціювання від держави, сприйняття її як зовнішньої системи контролю
«Лад – Безлад»	Оцінка впорядкованості і передбачуваності діяльності інституцій	Сприйняття держави як хаотичної, непередбачуваної або корумпованої системи
«Сенс – Абсурд»	Смислова легітимація державності і права	Ослаблення внутрішнього прийняття правових норм
Ціннісні дескриптори	Нормативні орієнтації та ставлення до права	Толерантність до порушення норм, альтернативні цінності, домінування правового релятивізму і нігілізму
Організаційні дескриптори	Оцінка функціонування державних інституцій	Недовіра до поліції, суду та державних органів
Особистісні дескриптори	Індивідуально-психологічні особливості	Імпульсивність, схильність до ризику, зовнішній локус контролю

Така структура моделі дозволяє поєднати когнітивні, емоційні та смислові аспекти соціальної перцепції держави й розглядати її як інтегративний регулятор ставлення особистості до права та державних інституцій.

Узагальнення результатів теоретичного аналізу дозволило запропонувати концептуальну модель соціальної перцепції держави і права молоддю з делінквентною поведінкою. У межах цієї моделі соціальна перцепція держави розглядається як багатовимірна психологічна конструкція, що формується під впливом соціального досвіду, нормативних орієнтацій та особливостей делінквентної соціалізації.

Концептуальною основою моделі виступає структура образу держави, запропонована Н. В. Хазратовою. Вона включає три координати: «Я – Анти-Я», «Лад – Безлад» і «Сенс – Абсурд».

Координата «Я – Анти-Я» характеризує ступінь психологічної ідентифікації особистості з державою. Для молоді з делінквентною поведінкою характерним може бути зміщення сприйняття в бік полюса «Анти-Я», що проявляється у відчуженні від державних інституцій, психологічного дистанціювання від держави та сприйнятті держави як зовнішньої системи контролю.

Координата «Лад – Безлад» відображає сприйняття впорядкованості та передбачуваності державного середовища. Негативний досвід взаємодії з правоохоронними органами або вплив делінквентних субкультур можуть формувати уявлення про державу як несправедливу, хаотичну або корумповану систему.

Координата «Сенс – Абсурд» характеризує рівень смислової легітимації державності. У молоді з делінквентною поведінкою правові норми можуть сприйматися як формальні або нав'язані, що знижує їхню внутрішню значущість.

У межах моделі виокремлено три групи психологічних дескрипторів соціальної перцепції держави і права:

- ціннісні дескриптори (ставлення до соціальних норм, легітимність правових вимог, нормативні орієнтації);
- організаційні дескриптори (досвід взаємодії з державними інституціями, оцінка справедливості процедур, сприйняття ефективності держави);
- особистісні дескриптори (імпульсивність, самоконтроль, локус контролю, схильність до ризику).

Вказані вище дескриптори релевантні конструктам суб'єктивного оцінювання особистістю держави: ціннісні дескриптори відповідають виміру «Сенс – Абсурд» і допомагають оцінити екзистенційну виправданість «дій» держави, а також їх відповідність культурним і організаційним цінностям. Організаційні дескриптори релевантні нормативній свідомості і такому конструкту суб'єктивного оцінювання держави як «Лад – Безлад». Нарешті, особистісні дескриптори втілюють в собі риси особистості, релевантні оцінюванню сприятливості організаційного середовища держави власним прагненням та потребам.

Взаємодія цих дескрипторів формує специфічну конфігурацію образу держави у молоді з делінквентною поведінкою та визначає особливості її ставлення до права і державних інституцій.

Результати теоретичного аналізу дозволили сформулювати такі гіпотези:

1. Соціальна перцепція держави і права молоддю з делінквентною поведінкою характеризується зниженим рівнем ідентифікації з державою, критичною оцінкою інституційного порядку та ослабленням смислової легітимації державних інституцій.

2. Ціннісні дескриптори соціальної перцепції держави і права пов'язані з рівнем психологічної ідентифікації молоді з державою.

3. Організаційні дескриптори пов'язані зі сприйняттям упорядкованості організаційного середовища держави.

4. Особистісні дескриптори визначають особливості персонально-смислової інтерпретації сприятливості організаційного середовища держави їх власним прагненням і потребам.

Висновки

Теоретичний аналіз сучасних психологічних досліджень засвідчив, що проблема сприйняття держави і права розробляється у кількох взаємодоповнювальних напрямках: дослідженнях процедурної справедливості, легітимності, політичної довіри, громадянської ідентичності та правової соціалізації особистості.

Аналіз досліджень делінквентної поведінки молоді показав, що її формування пов'язане з комплексом індивідуальних, групових і соціальних чинників, серед яких особливе значення мають субкультурні норми, альтернативні ціннісні орієнтації та специфічний досвід взаємодії з державними інституціями.

Узагальнення результатів теоретичного аналізу дозволило

запропонувати концептуальну модель соціальної перцепції держави і права молоддю з делінквентною поведінкою. Центральним елементом моделі виступає структура конструктів суб'єктивного оцінювання держави особистістю, представлена координатами «Я – Анти-Я», «Лад – Безлад» і «Сенс – Абсурд».

У межах моделі виокремлено ціннісні, організаційні та особистісні дескриптори соціальної перцепції держави і права, взаємодія яких формує специфіку сприйняття державних інституцій молоддю з делінквентною поведінкою.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні емпіричного інструментарію для вимірювання визначених дескрипторів соціальної перцепції держави і права та вивченні їхніх взаємозв'язків у різних групах молоді.

Література

1. Дроздов, О.Ю. (2014). *Психологія масової геополітичної свідомості*. Чернігів.
2. Васютинський, В.О. (2010). *Психологія політичної свідомості*. Київ.
3. Гірняк, А.Н. (2023). Формовияви девіантної поведінки у сучасних соціально-психологічних умовах молодіжної субкультури. *Психологічні науки: теорія і практика*, 10(2), 78–95.
4. Жадан, І.В. (2017). Громадянська компетентність як психологічна проблема. *Проблеми політичної психології*, 5, 45–58.
5. Петровська, І.Р. (2018). Громадянська ідентичність особистості як предмет психологічного аналізу. *Український психологічний журнал*, 1, 95–97.
6. Фурман, А.В. (2017). Психологія особистості у соціальному просторі. *Психологія і суспільство*, 2, 6–23.
7. Фурман, А.В., & Гірняк, А.Н. (2022). Психологічні механізми соціальної перцепції у соціальній взаємодії. In *Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (pp. 112–118). Тернопіль.
8. Хазратова, Н.В. (2004). *Психологія відносин особистості й держави*. Луцьк.
9. Akers, R. (2017). *Social learning and social structure: A general theory of crime and deviance*. Routledge.
10. Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice Hall.
11. Buhl, S., Heineck, P.-M., & Asbrock, F. (2026). Social dominance orientation and perceptions of gender discrimination: A discrepancy account of fairness judgments. *Group Processes & Intergroup Relations*. <https://doi.org/10.1177/13684302261434865>
12. Carpenter, D. P. (2010). *Reputation and power: Organizational image and pharmaceutical regulation at the FDA*. Princeton University Press.
13. Chan, A., Bradford, B., & Stott, C. (2023). A systematic review and meta-analysis of procedural justice and legitimacy in policing: The effect of social identity and social contexts. *Journal of Experimental Criminology*. <https://doi.org/10.1007/s11292-023-09595-5>
14. Colquitt, J. A., LePine, J. A., Piccolo, R. F., Zapata, C. P., & Rich, B. L. (2013). Explaining the justice–performance relationship: Trust as exchange deepener or trust as uncertainty reducer? *Journal of Applied Psychology*, 98(1), 1–15. <https://doi.org/10.1037/a0030977>
15. Fagan, J., & Tyler, T. R. (2005). Legal socialization of children and adolescents. *Social Justice Research*, 18(3), 217–241. <https://doi.org/10.1007/s11211-005-6823-3>
16. Hetherington, M. J., & Rudolph, T. J. (2015). *Why Washington won't work: Polarization, political trust, and the governing crisis*. University of Chicago Press.
17. Jost, J. T. (2019). A quarter century of system justification theory: Questions, answers, criticisms, and societal applications. *British Journal of Social Psychology*, 58(2), 263–314. <https://doi.org/10.1111/bjso.12297>

18. Jost, J. T., & Banaji, M. R. (1994). The role of stereotyping in system justification and the production of false consciousness. *British Journal of Social Psychology*, 33(1), 1–27. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8309.1994.tb01008.x>
19. Jailekha Z., D.Remedios J. (2026). What's in a Mind? Leveraging Critical Social Psychology to Include Identity in Mind Perception Research. *Social and Personality Psychology Compass*: e70128. <https://doi.org/10.1111/spc3.70128>
20. Levi, M., & Stoker, L. (2000). Political trust and trustworthiness. *Annual Review of Political Science*, 3, 475–507. <https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.3.1.475>
21. Rui, J. R., Chen, J., Wang, L., & Xu, P. (2024). Freedom as Right or Privilege? Comparing the Effect of Power Distance on Psychological Reactance Between China and the United States. *Health Communication*, 39(7), 1320–1332. <https://doi.org/10.1080/10410236.2023.2212138>
22. Sunshine, J., & Tyler, T. R. (2003). The role of procedural justice and legitimacy in shaping public support for policing. *Law & Society Review*, 37(3), 513–548. <https://doi.org/10.1111/1540-5893.3703002>
23. Trinkner, R. (2019). Clarifying the contours of the police legitimacy measurement debate. *Journal of Quantitative Criminology*, 35, 373–399. <https://doi.org/10.1007/s10940-018-9392-0>
24. Tyler, T. R. (2006). *Why people obey the law* (2nd ed.). Princeton University Press.
25. Turato G, Boyce R (2026), "Allied health in the matrix: governance structures and workforce experience across two hospital eras". *J Health Organ Manag*, Vol. 40 No. 9 pp. 171–191, doi: <https://doi.org/10.1108/JHOM-04-2025-0212>

References

1. Vasiutynskyi, V.O. (2010). *Psykhologhiia politychnoi svidomosti* [Psychology of political consciousness]. Kyiv. [in Ukrainian].
2. Drozdov, O.Yu. (2014). *Psykhologhiia masovoi geopolitychnoi svidomosti* [Psychology of mass geopolitical consciousness]. Chernihiv. [in Ukrainian].
3. Furman, A.V. (2017). Psychology of personality in social space [Psykhologhiia osobystosti u sotsialnomu prostori]. *Psykhologhiia i suspilstvo – Psychology and Society*, 2, 6–23. [in Ukrainian].
4. Furman, A.V., & Hirniak, A.N. (2022). Psychological mechanisms of social perception in social interaction [Psykhologichni mekhanizmy sotsialnoi pertseptsii u sotsialnii vzaiemodii]. *Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii – Materials of the International Scientific and Practical Conference* (p. 112–118). Ternopil. [in Ukrainian].
5. Hirniak, A.N. (2023). Manifestations of deviant behavior in modern socio-psychological conditions of youth subculture [Formovyiavy deviantnoi povedinky u suchasnykh sotsialno-psykhologichnykh umovakh molodizhnoi subkultury]. *Psykhologichni nauky: teoriia i praktyka – Psychological Sciences: Theory and Practice*, 10(2), 78–95. [in Ukrainian].
6. Khazratova, N.V. (2004). *Psykhologhiia vidnosyn osobystosti i derzhavy* [Psychology of relations between personality and state]. Luts'k. [in Ukrainian].
7. Petrovska, I.R. (2018). Civic identity of personality as a subject of psychological analysis [Hromadianska identychnist osobystosti yak predmet psykhologichnoho analizu]. *Ukrainskyi psykhologichnyi zhurnal – Ukrainian Psychological Journal*, 1, 95–97. [in Ukrainian].
8. Zhadan, I.V. (2017). Civic competence as a psychological problem [Hromadianska kompetentnist yak psykhologichna problema]. *Problemy politychnoi psykhologii – Problems of Political Psychology*, 5, 45–58. [in Ukrainian].
9. Akers, R. (2017). *Social learning and social structure: A general theory of crime and deviance*. Routledge.
10. Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice Hall.
11. Buhl, S., Heineck, P.-M., & Asbrock, F. (2026). Social dominance orientation and perceptions of gender discrimination: A discrepancy account of fairness judgments. *Group Processes & Intergroup Relations*. <https://doi.org/10.1177/13684302261434865>
12. Carpenter, D. P. (2010). *Reputation and power: Organizational image and pharmaceutical regulation at the FDA*. Princeton University Press.
13. Chan, A., Bradford, B., & Stott, C. (2023). A systematic review and meta-analysis of procedural justice and legitimacy in policing: The effect of social identity and social contexts. *Journal of Experimental Criminology*. <https://doi.org/10.1007/s11292-023-09595-5>

14. Colquitt, J. A., LePine, J. A., Piccolo, R. F., Zapata, C. P., & Rich, B. L. (2013). Explaining the justice–performance relationship: Trust as exchange deepener or trust as uncertainty reducer? *Journal of Applied Psychology*, 98(1), 1–15. <https://doi.org/10.1037/a0030977>
15. Fagan, J., & Tyler, T. R. (2005). Legal socialization of children and adolescents. *Social Justice Research*, 18(3), 217–241. <https://doi.org/10.1007/s11211-005-6823-3>
16. Hetherington, M. J., & Rudolph, T. J. (2015). *Why Washington won't work: Polarization, political trust, and the governing crisis*. University of Chicago Press.
17. Jost, J. T. (2019). A quarter century of system justification theory: Questions, answers, criticisms, and societal applications. *British Journal of Social Psychology*, 58(2), 263–314. <https://doi.org/10.1111/bjso.12297>
18. Jost, J. T., & Banaji, M. R. (1994). The role of stereotyping in system justification and the production of false consciousness. *British Journal of Social Psychology*, 33(1), 1–27. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8309.1994.tb01008.x>
19. Jailekha Z., D.Remedios J. (2026). What's in a Mind? Leveraging Critical Social Psychology to Include Identity in Mind Perception Research. *Social and Personality Psychology Compass*: e70128. <https://doi.org/10.1111/spc3.70128>
20. Levi, M., & Stoker, L. (2000). Political trust and trustworthiness. *Annual Review of Political Science*, 3, 475–507. <https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.3.1.475>
21. Rui, J. R., Chen, J., Wang, L., & Xu, P. (2024). Freedom as Right or Privilege? Comparing the Effect of Power Distance on Psychological Reactance Between China and the United States. *Health Communication*, 39(7), 1320–1332. <https://doi.org/10.1080/10410236.2023.2212138>
22. Sunshine, J., & Tyler, T. R. (2003). The role of procedural justice and legitimacy in shaping public support for policing. *Law & Society Review*, 37(3), 513–548. <https://doi.org/10.1111/1540-5893.3703002>
23. Trinkner, R. (2019). Clarifying the contours of the police legitimacy measurement debate. *Journal of Quantitative Criminology*, 35, 373–399. <https://doi.org/10.1007/s10940-018-9392-0>
24. Tyler, T. R. (2006). *Why people obey the law* (2nd ed.). Princeton University Press.
25. Turato G., Boyce R. (2026). Allied health in the matrix: governance structures and workforce experience across two hospital eras. *J Health Organ Manag*, Vol. 40 No. 9 pp. 171–191, <https://doi.org/10.1108/JHOM-04-2025-0212>

Received: 18.04.2026

Accepted: 12.05.2026